

prinses
máxima
centrum

Behoud vruchtbaarheid

Inleiding

Er is bij je dochter kanker vastgesteld. Er komt veel op je af en waarschijnlijk denk je niet direct aan haar vruchtbaarheid. Toch is het belangrijk hier al vroeg bij stil te staan. Het liefst voor de start van de behandeling. Deze kan namelijk invloed hebben op de vruchtbaarheid. We weten dat het kunnen krijgen van kinderen heel belangrijk is voor veel volwassen vrouwen die als kind kanker hebben gehad.

Je krijgt daarom een uitgebreid gesprek met een verpleegkundig specialist en/of een arts die gespecialiseerd is in vruchtbaarheid (fertiliteitsgynaecoloog). In dit gesprek komt aan de orde:

- Welke gevolgen de behandeling heeft voor de vruchtbaarheid van je kind;
- Welke mogelijkheden er zijn om de vruchtbaarheid te behouden;
- Welke risico's een behandeling om de vruchtbaarheid te behouden heeft.

Schade aan de eicellen

Je dochter heeft onderin de buik, links en rechts naast de baarmoeder, twee eierstokken (ovaria). Daarin zit de voorraad eicellen voor het hele leven. Vanaf de puberteit rijpt elke maand een van de onrijpe eicellen uit tot een rijpe eicel. Als deze niet bevrucht wordt, volgt de menstruatie. De voorraad eicellen wordt elk jaar minder. Als de voorraad op is, komt een vrouw in de overgang. Chemotherapie en bestraling kunnen rijpe en onrijpe eicellen beschadigen. Het lichaam ruimt deze beschadigde eicellen op. Het aantal eicellen neemt sneller af en je dochter kan eerder in

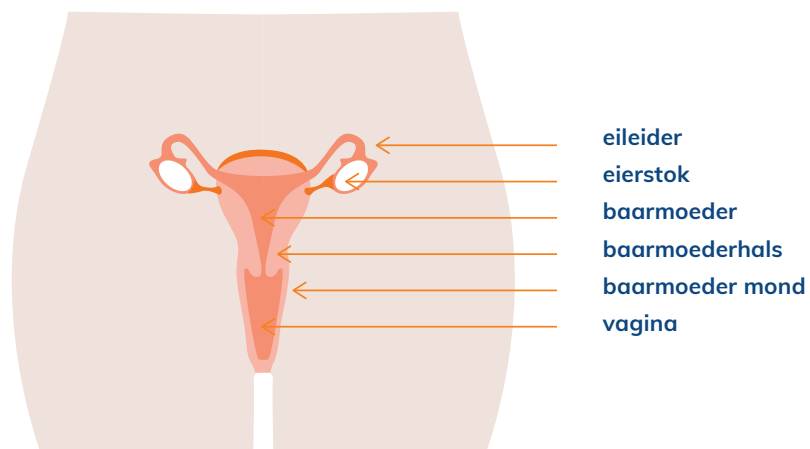
de overgang komen. Hoeveel eicellen er beschadigd worden, hangt af van het soort en de dosis chemotherapie en de dosis en plaats van bestraling.

Vruchtbaarheid behouden

Er zijn twee manieren om de vruchtbaarheid te behouden:

- Invriezen en bewaren van eierstokweefsel;
- Invriezen en bewaren van eicellen (vanaf 16 jaar).

Soms wordt gekozen voor een combinatie van beide manieren (tussen de 16-18 jaar).

Invriezen en bewaren van eierstokweefsel

Eierstokweefsel kan worden ingevroren en heel lang worden bewaard. Het invriezen van eierstokweefsel wordt in het Prinses Máxima Centrum standaard aangeboden aan meisjes die een grote kans hebben onvruchtbaar te worden. Tijdens een kijkoperatie wordt één eierstok uit de buik gehaald. Deze wordt in kleine stukjes ingevroren. Als je dochter onvruchtbaar is geworden en later toch kinderen wil, worden de stukjes ontdooid en teruggeplaatst.

Wereldwijd zijn er sinds 2004 al ruim 150 kinderen geboren na deze behandeling bij volwassen vrouwen, waarvan zes in Nederland. De kans om een kind te krijgen is ongeveer 30% per keer dat er eierstokweefsel wordt teruggeplaatst. Er zijn nog geen cijfers over de uitkomsten van deze methode bij kinderen.

Er is een kleine kans dat in het eierstokweefsel kankercellen zitten. Die kankercellen kunnen bij het terugplaatsen weer in het lichaam komen. Er wordt in de wereld veel onderzoek naar het veilig gebruiken van ingevroren eierstokweefsel

gedaan. We hopen dat we in de toekomst het eierstokweefsel veilig kunnen gebruiken.

Eierstok verwijderen

De fertilitateitsgynaecoloog verwijdert één van de eierstokken tijdens een kijkoperatie. Dit gebeurt onder narcose op de operatieafdeling in het Wilhelmina Kinderziekenhuis. We proberen dit te combineren met een andere ingreep onder narcose, bijvoorbeeld het plaatsen van een lijn of het nemen van een biopsie. De operatie duurt dan 20-30 minuten langer. De chemotherapie kan al snel na de operatie starten.

Mogelijke complicaties

- Soms moet de kijkoperatie afgebroken worden omdat er verklevingen in de buik zijn.
- Heel soms raken de urinewegen, darmen of bloedvaten beschadigd.
- Er is een kleine kans op een infectie of trombose.
- Bij een complicatie moet soms de kankerbehandeling worden uitgesteld.

Invriezen en bewaren

De eierstok wordt in kleine stukjes gesneden in het fertiliteitslaboratorium. Deze stukjes worden ingevroren. De eicellen kunnen op deze manier jarenlang worden bewaard.

Terugplaatsen

Als je dochter onvruchtbaar is en later een kind wil, kan het ingevroren eierstokweefsel ontdooid worden en in de achtergebleven eierstok of op een andere plek in de buik worden geplaatst.

Belangrijk om te weten

- De kankerbehandeling hoeft niet uitgesteld te worden.
- Invriezen en bewaren van eierstokweefsel is alleen mogelijk als er een grote kans is dat je dochter door de behandeling onvruchtbaar wordt.
- Het terugplaatsen van eierstokweefsel is nu nog experimenteel en wordt alleen in het kader van onderzoek gedaan.

Invriezen en bewaren van eicellen

(voor meisjes vanaf 16 jaar)

Is je dochter ouder dan 16 jaar, dan kunnen haar eicellen worden ingevroren. Eerst krijgt ze dan een hormoonbehandeling om meerdere eicellen te laten rijpen. Deze worden ingevroren en bewaard. Als je dochter door de behandeling onvruchtbaar is geworden en later toch kinderen wil, worden de eicellen ontdooid en bevrucht met een zaadcel. De embryo's die hieruit ontstaan, worden vervolgens in de baarmoeder geplaatst.

Er is geen garantie dat je dochter via deze methode een kind zal krijgen. De kans op zwangerschap is per ingevroren eicel ongeveer 5%. Dit betekent dat er ongeveer 20 eicellen nodig zijn voor een zwangerschap. Bij kinderen die geboren zijn na het invriezen van eicellen, zijn tot nu toe niet meer aangeboren afwijkingen ontdekt dan bij andere kinderen.

Hormoonbehandeling en oogsten

De behandeling vindt plaats in het UMC Utrecht. Normaal rijpt er elke maand maar één eicel uit.

Met dagelijkse hormooninjecties gedurende ruim twee weken zorgen we ervoor dat er meer eicellen tegelijk uitrijpen. Zo kunnen we meerdere eicellen oogsten. De hormooninjecties krijgen jullie mee van de apotheek in het UMC Utrecht. Met een echo kijken we hoe de eicellen groeien. Als ze groot genoeg zijn, worden ze geoogst. Dit gebeurt onder sedatie of narcose. De eicellen worden ingevroren en bewaard. Er zijn meerdere hormoonbehandelingen nodig om voldoende eicellen te kunnen bewaren.

Mogelijke complicaties

- Er is een heel kleine kans op een bloeding of een infectie.
- Je dochter kan zich niet lekker voelen en last hebben van een opgezette buik, buikpijn en pijn aan de schouders.

Invriezen en bewaren

De eicellen worden ingevroren en kunnen jarenlang worden bewaard. In een filmpje wordt hier uitleg over gegeven voor kinderen: Kanker en vruchtbaarheid bij meisjes.

Ontdooien en bevruchten van eicellen

Als je dochter onvruchtbaar blijkt te zijn en later een kinderwens heeft, kunnen de eicellen worden ontdooid en bevrucht met een zaadcel. De bevruchte eicel wordt vervolgens in de baarmoeder geplaatst. Dit kan tot je dochter 50 jaar is.

Het resultaat van deze behandeling is nog onzeker. Pas bij het ontdooien wordt duidelijk hoeveel eicellen dit overleven en of ze zich laten bevruchten. Dit betekent dat er een kans bestaat dat je dochter niet zwanger wordt. Er is dus geen garantie op het krijgen van een kind.

Belangrijk om te weten

- Invriezen van eicellen kan bij meisjes vanaf 16 jaar.
- De hormoonbehandeling duurt minimaal twee weken en is alleen mogelijk als er genoeg tijd is vóór het starten van de behandeling van kanker.
- De eicellen kunnen worden gebruikt totdat je dochter 50 jaar is.
- Tot nu toe lijkt de kans op (aangeboren) afwijkingen bij kinderen geboren uit ingevroren eicellen niet verhoogd.

Voor vragen kun je contact opnemen met de verpleegkundig specialist oncofertiliteit Irene IJgosse: 06-500 064 69, of via email: vs-fertiliteit@prinsesmaximacentrum.nl

Als je informatie wilt opzoeken op internet kunt je kijken op: www.nnf-info.nl/patienten/voor-kinderen en www.kinderkankernederland.nl

